

**Financováno
Evropskou unií**

Financováno Evropskou unií. Vyjádřené názory a stanoviska jsou pouze názory autora (autorů) a nemusí nutně odrážet názory Evropské unie nebo Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie ani EACEA za ně nenesou odpovědnost.

Přepis podcastu

Téma: Evropská energetika jako jeden sdílený byt

Ročník: Sexta

Blok 1

Pepa: Dnešní hloubkový rozbor evropské energetiky je připravený exkluzivně a výhradně pro studenty sexty, takže se rovnou ponoříme do tématu. Hele, když v zimě na celý týden přestane foukat vítr a zaleze slunce, běžný člověk to doma na vypínači vůbec nepozná.

Jana: No jasně, ale dispečeri přenosových soustav zrovna v tu chvíli hrají přes hranice států docela napínavé energetické šachy. Ono se to totiž často bere dost špatně. Státy v energetice nefungují jako nějaké izolované pevnosti.

Pepa: Spíš to funguje jako takový jeden velký sdílený byt nebo vysokoškolská kolej. Každý stát si vaří ten svůj energetický jídelníček, tedy ten svůj energetický mix prostě z toho, co má zrovna po ruce ve své ledniče nebo ve spíži.

Jana: Přesně takhle to je. Státy prostě vaří z toho, co jim jejich geografie nadělila podle toho, kde tak říkajíc nakupují. A když někomu v tom bytě uprostřed týdne najednou dojde jídlo, spolubydlící mu automaticky půjčí ze svých zásob.

Pepa: A vůbec nikdo to nebere jako nějaký trapas nebo selhání. Dobře, pojďme si to ale rozebrat trochu víc. Co přesně v té naší společné energetické ledniče vlastně vůbec máme za suroviny?

Jana: No, to základní rozdělení surovin nám definuje takzvaná uhlíková intenzita, což je prostě měřítko toho, jak moc samotná výroba elektřiny zatěžuje ovzduší. Máme tam nízkouhlíkové zdroje – to je jádro, vítr, voda a slunce. Ty totiž nevypouštějí CO₂.

Pepa: Aha. Takže to jsou ty čistší suroviny a proti nim stojí fosilní zdroje, jestli to chápu správně.

Jana: Přesně tak. Fosilní zdroje jako uhlí a plyn mají naopak hodně vysoké emise. To je ten hlavní rozdíl.

Pepa: Počkat. Takže když se pak dívám na nějakou mapu Evropy a vidím, že určité státy svítí krásně zeleně a jiné zase hnědě, tak to vlastně není tím, že by jedni politici měli lepší vůli nebo byli ekologičtější. Znamená to prostě jen to, že vaří z toho, co mají na svém území reálně k dispozici.

Jana: Jo, přesně jsi na to kápl. Obsah té spíše neurčuje dobrá vůle, ale prostě geografie. Můžeme si to ukázat na třech naprosto konkrétních příkladech. Třeba Francie, ta na těch mapách vždycky svítí zeleně...

Pepa: ...protože mají obrovský podíl jádra, že? Někde jsem četl, že to dělá snad kolem 70 % celého jejich mixu.

Jana: Je to tak. Historicky tam prostě vsadili na jádro. Naopak Norsko je na mapě taky úplně zelené, ale důvod je naprosto odlišný. Mají tam ty své hluboké fjordy a prudké řeky, takže celých 90 % norské elektřiny pochází z vodních elektráren.

Pepa: Páni, 90 % je docela dost. A ten třetí případ? Tipuju, že to bude něco víc do hněda.

Jana: Zcela správně. Třetím případem je Polsko, které na mapě svítí hnědě, a to kvůli své historické závislosti na uhlí. Mají pod zemí prostě gigantické zásoby, ze kterých logicky historicky vařili svůj energetický mix.

Pepa: Tady to začíná být fakt zajímavé. Státy prostě hrají s kartami, které jim rozdala příroda. Ale co se stane, když se počasí zblázní? Nastane taková ta – jak se tomu říká...

Jana: Myslíš Dunkelflaute?

Pepa: Jo, to je ono. Když zrovna vůbec nefouká vítr a nesvítí slunce. V tu chvíli přece spousta těch čistých zdrojů nedodává vůbec nic.

Jana: No a tady se vracíme k tomu sdílenému bytu a energetické solidaritě. Existuje taková šikovná aplikace. Jmenuje se Electricity Maps, kde jsou jasné vidět šipky na hranicích. Ty šipky neukazují nějakou slabost státu, ukazují ten přeshraniční import a export elektřiny.

Pepa: Takže když u nás není výkon, zkrátka nám přiteče proud od sousedů, kteří mají zrovna přebytek. Stejně jako když ti spolubydlící půjčí těstoviny, když mají obchody v neděli zavřeno.

Jana: Naprosto přesně. A studenti sexty si přesně tenhle princip sami vyzkouší v pracovním listu. Budou pracovat přímo s nástrojem Electricity Maps, kde si na vlastní oči porovnají energetický mix Francie, Polska a Norska.

Pepa: A taky tam rovnou najdou aktuální import a export elektřiny přímo u českých hranic, jestli se nepletu.

Jana: Jo, přesně tak. Najdou si to tam v reálném čase. Je to hrozně názorné.

Pepa: Takže abychom to shrnuli: Evropa je jako sdílený byt. Vaříme z toho, co máme ve vlastní geografické spíži – ať už je to francouzské jádro, norská voda nebo polské uhlí. A když je nouze, ty šipky na hranicích znamenají, že se navzájem podržíme.

Jana: Z čehož nám ale na úplný závěr plyne jedna dost zásadní otázka k zamyšlení: Když si státy elektřinu běžně půjčují přes hranice, stejně jako spolubydlící jídlo, znamená to, že je pro Česko problém, když zrovna dováží víc elektřiny, než kolik vyrábí samo? A proč ano, nebo proč ne?